



NİJERYA



ELEKTRİK ELEKTRONİK SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih : Ekim 2025

Raporu Hazırlayan: Abuja Ticaret Müşavirliği

1. Ülke Pazarında Elektrik Elektronik Sektörü

1.1 İlgili Sektörde Üretim

Elektrik elektronik sektöründe üretim ülkede yeterli seviyede bulunmamaktadır. İhtiyacın çoğunluğu ithalat yoluyla karşılanan sektörde son yıllarda dışa bağımlılığın azaltılması amacıyla yerli üretim teşvik edilmekte ve yeni teşvik politikaları devreye alınmaktadır.

8544 GTP’li kablo alanında üretim yapan çeşitli firmalar bulunmaktadır. Coleman Wires & Cables adlı firma Ogun eyaletinde faaliyet göstermektedir. Kablo alanında faaliyet gösteren, Cutix Plc adlı firma Anambra eyaletinde yer almaktadır. Nijerchin adlı kablo üreticisi ise Lagos eyaletinde faaliyet göstermektedir.

Elektrik elektronik sektöründe Nijera’daki üretimin genel olarak montaj, test ve paketleme aşamalarından ibaret olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. 8541 GTP altında sınıflandırılan güneş modülleri montajı yapan Auxano Solar adlı şirket Lagos eyaletinde Ibeju-Lekki’de bulunan fabrikasında 100 MW/yıl tam otomatik fotovoltaiik (PV) modül montaj hattına sahiptir. Güneş enerjisi sektöründe Kaduna’da faaliyet gösteren Blue Camel Energy adlı bir şirket yer almaktadır. Lagos’ta faaliyet gösteren, MOJEC adlı firma 9028 GTP altında sınıflandırılan elektrik sayaçları montajı gerçekleştirmekte olup yılda 5 milyon sayaç ürettiğini beyan etmektedir. MOMAS adlı sayaç üretimi gerçekleştirdiğini beyan eden bir firma da bulunmaktadır. 8502 GTP’li jeneratör montajı yapan Mikano International Lagos’ta faaliyet göstermektedir. Öte yandan, Niji-Lukas (Niji Group) adlı firmanın Oyo eyaletinde kassava ve palmiye işleme hatları montajı yaptığı bilinmektedir.

Nijerya’nın elektrik üretim kapasitesi ve gerçek üretim arasında büyük fark bulunmaktadır. Nijerya’dakurulu kapasitenin yaklaşık 11.000-13.000 Mega Watt (MW) civarında olduğu tahmin edilmekle birlikte, fiilen şebekeye aktarılabilen kapasitenin 4.000-5.000 MW olduğu belirtilmektedir.

Nijerya’nın elektrik altyapısında ciddi eksikler olduğu bilinmektedir. İletim ve dağıtım şebekesi yaşlı ve sık bakım gerektirmektedir. Bunun sonucunda sıkça sistem çökmesi ve elektrik kesintileri yaşanabilmektedir. Elektrik arzında ciddi düzensizlikler olduğu bilinen Nijerya’da günde ortalama 6,6 saat elektrik verilebildiği, bazı aylarda bu sürenin 4,7 saate kadar düştüğünü ifade eden çalışmalar bulunmaktadır. Güvenilir elektrik arzı için büyük yatırımlar gerekirken olup, önümüzdeki yıllarda elektrik sektörü için yaklaşık 100 milyar USD yatırım gerektiğini belirten çalışmalar mevcuttur.

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları

Son dönemde Nijerya ekonomisinde meydana gelen dalgalanmalar nedeniyle elektrik elektronik sektöründe fiyatlardaki değişimler önceki yıl fiyatlarına göre belirginlik kazanmıştır. Ülkede yerel üretimin zayıf kalması ve ithalata dayalı ürün kullanımı döviz kurlarındaki değişime paralel olarak enflasyonda ve ülkedeki fiyatlar genel düzeyinde yükselişlere sebebiyet vermektedir. Ayrıca, 2023 yılı itibariyle petrol ve enerji üzerindeki sübvansiyonların kaldırılması lojistik maliyetlerini artırmış bun paralel olarak da ürünler üzerindeki enflasyona ek olarak fiyat artışları gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, ülke ikliminin kurak ve yağmurlu sezonlardan oluşması dönemsel olarak bazı ürünlerde arz-talep unsuruna bağlı olarak fiyatlar genel düzeyinde artışa sebebiyet vermektedir.

Aşağıda pazarda önde gelen elektrik elektronik malzeme fiyatları gösterilmiştir. Belirtilen fiyatlar üretici veya ithalatçı fiyatları olup dönemsel talep unsurlarına bağlı olarak değişim göstermektedir. Bununla birlikte, piyasa fiyatları üretici fiyatlarının yaklaşık %30 - %40 üzerinde seyretmektedir.

Nijerya'da Yaklaşık Kablo Fiyatları				
Kablo Tipi	Kesit	Satış Birimi	Fiyat (NGN)	USD
Tek damarlı PVC Yalıtımlı Kablo	1.0 mm ²	100 m Bobin	35,000 - 41,000	\$ 23 - 27
Tek damarlı PVC Yalıtımlı Kablo	2.5 mm ²	100 m Bobin	50,500 - 53,000	\$ 34 - 35
Tek damarlı PVC Yalıtımlı Kablo	4.0 mm ²	100 m Bobin	32,500 - 45,000	\$ 22 - 30
Zırhlı Kablo (4 Damar)	16 mm ²	Metre	8,000 - 9,500	\$ 5.3 - 6.3
Zırhlı Kablo (4 Damar)	70 mm ²	Metre	25,000 - 28,000	\$ 16.7 - 18.7
Zırhlı Kablo (4 Damar)	150 mm ²	Metre	115,000 - 125,500	\$ 76 - 84
Esnek Kablo (Çok Damarlı)	4 Damar - 1.5 mm ²	Metre	2,400 - 2,800	\$ 1.6 - 1.9
*Coleman ve Cutix gibi firmaların tahmini fiyatlarıdır.				

Nijerya'da Yaklaşık Elektrik Sayacı Fiyatları			
Sayaç Tipi	Satış Birimi	Fiyat Aralığı (NGN)	USD Karşılığı
Tek Faz Akıllı Sayaç	Adet	125,775 - 136,525	\$ 84 - 91
Üç Faz Akıllı Sayaç	Adet	205,000 - 232,200	\$ 137 - 155
Fabrika Toptan Satış Tahmini	Adet	90,000 - 110,000	\$ 60 - 73
*MOJEC ve MOMAS gibi firmaların tahmini fiyatlarıdır.			

Nijerya'da Fotovoltaik (PV) Hücre ve Pano Yaklaşık Fiyatları			
Ürün	Birim	Fiyat (NGN)	Fiyat (USD)
PV Modül ≈550 W (mono)*	Panel	112,000- 170,000	\$ 74.67 -113
Schneider Electric Easy9 Consumer Unit 12-way 1P**	Adet	90,000 - 255,000	\$ 60.0 -170
Schneider Electric Acti9 Distribution Board 12-way 3P**	Adet	188,000 - 528,000	\$ 125 -352
ABB Mistral Distribution Board 12-way 3P**	Adet	188,000 - 528,000	\$ 125 - 352
ABB Mistral Consumer Unit 12-way 1P**	Adet	90,000 - 255,000	\$ 60.0 - 170
*Risen Energy, Canadian Solar, LONGi, JA Solar, Trina Solar, Jinko Solar gibi firmaların yaklaşık fiyatlarıdır.			
**125–250A ürün için yaklaşık fiyattır			

1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Nijerya’da elektrik-elektronik ve ilgili alt sektörlerdeki yerli üretim faaliyetleri genel itibarıyla montaj, birleştirme, test ve paketlenme aşamalarından oluşan sınırlı ölçekli işlemlerle karakterize edilmektedir. Üretim zinciri içerisinde katma değeri yüksek bileşen üretimi, tasarım, Ar-Ge veya ileri işleme süreçleri büyük ölçüde bulunmamaktadır.

Mevcut üretim kapasitesi, büyük oranda ithal edilmiş yarı mamul veya tamamlanmış komponentlerin yerel montaj hatlarında birleştirilmesine dayanmaktadır. Bu nedenle söz konusu faaliyetler, klasik anlamda “tam entegre üretim” olarak değil, “semi-knocked down (SKD)” veya “completely knocked down (CKD)” montaj süreçleri kapsamında değerlendirilmektedir.

Yerli üretim faaliyetlerinin bu şekilde kısıtlı kalmasının temel nedenleri arasında, teknoloji transferinin sınırlılığı, yerel tedarik zincirinin yetersizliği, altyapı eksiklikleri ve enerji arzındaki süreksizlik yer almaktadır. Ayrıca, endüstriyel ölçekli üretim yatırımlarının finansman zorlukları, ara malı sanayisinin gelişmemesi ve kalite sertifikasyon altyapısının zayıflığı da yerli üretimin kapsamını daraltan unsurlar arasındadır.

Sonuç olarak, Nijerya’daki mevcut üretim modeli ağırlıklı olarak “assemble-to-market” (pazara yönelik montaj) yaklaşımı çerçevesinde işlemekte; yüksek teknoloji içeren üretim veya bileşen geliştirme faaliyetleri ise hâlen dış kaynaklı girdilere bağımlı şekilde sürdürülmektedir. Nijerya’da elektrik-elektronik

üreticilerini bir araya getiren birkaç çatı örgüt bulunmaktadır. Ayrıca alt ürün gruplarında (kablo, trafo/switchgear, sayaç, güneş paneli vb.) aktif yerli üreticiler bulunmaktadır.

Nijerya’da Çatı Örgütler / Meslek Birlikleri

- Manufacturers Association of Nigeria (MAN) içinde Electrical & Electronics Sectoral Group bulunmaktadır. Üretici üyelerin ülke genelinde dizini tutulmaktadır.
- Cable Manufacturers Association of Nigeria (CAMAN) Nijerya’nın kablo üreticilerinin birliğidir. (SON ile sahte kablolarla mücadele işbirliği yaptığı bilinmektedir.
- Nigerian Institute of Electrical and Electronic Engineers (NIEEE) Mühendisler odası olarak tanımlanabilir. Üretici derneği değil ama sektör için otorite olduğu bilinmektedir.
- Lagos Chamber of Commerce & Industry bünyesinde “Power Sector” ve “ICT” sektör grupları bulunmakta olup, bu gruplar tedarik zinciri ve politika diyalogunda kullanılmaktadır.

Elektrik Kabloları ve İletken Alanında Faaliyet Gösteren Yerli* Firmalar

- Coleman Wires & Cables (Coleman Technical Industries Ltd.)
- Cutix PLC (Nnewi)
- Nigerchin Electrical Development Co.
- Cometstar Wires & Cables
- MicCom Cables & Wires
- Nexans Kabelmetal / NOCACO
- Vecan Cables

Elektrik Sayaçları (Elektrik Ölçüm Cihazları [Akıllı & Ön Ödemeli]) Alanında Faaliyet Gösteren Firmalar

- MEMMCOL - MOMAS Electricity Meters Mfg. Co. - Ogun
- MOJEC Meter Company
- MBH Power - Ogun
- Elsewedy Electric Nigeria - Lagos
- Sabrud Consortium; Smart Meters Co., Metering Solutions Mfg. Services (MSMSL)

Transformatör, Switchgear, Panolar ve Elektrik Teçhizatı Alanında Faaliyet Gösteren Yerli Firmalar

- Elsewedy Electric Nigeria Lagos
- MBH Power
- TRANOS Lagos
- Collective Power Ltd.
- Danelec (Comet Group)
- GTA Engineering Nigeria Limited; Lagos/İkorodu’da yerleşik, yüksek gerilim (HV High Voltage/EHV Extra High Voltage) güç ekipmanlarının bakım-onarımı ve yeniden imalatı alanında uzman bir mühendislik şirkettir.
- KELM Engineering (Kobeissi Electrical Mechanical Ltd.) Nijerya/Lagos merkezli bir elektrik-mekanik mühendislik ve tedarik şirkettir. Odak alanları: enerji üretimi ve iletimi (gaz türbini/hibrit/hidro, trafo merkezleri, iletim hatları), temiz enerji (güneş), MEP (Mechanical, Electrical and Plumbing) ve su-çevre çözümleri; ayrıca elektrik-mekanik ve aydınlatma ekipmanlarının toptan dağıtımıdır.
- SkipperSeil (SkipperSeil Limited / Skipper Nigeria Ltd.) Entegre bir enerji ve elektrik teçhizatı üreticisidir; güç ve dağıtım trafoları, kesici/ayırıcılar, ölçü trafoları, kontrol-koruma panoları üretir ve EPC (Engineering, Procurement and Construction, mühendislik-tedarik-yapım) projeleri yürütmektedir. Portföyü iletim-dağıtım altyapısına 400 kV seviyesine kadar uzanmaktadır.

Güneş Paneli - Yenilenebilir Enerji Alanında Faaliyet Gösteren Yerli Firmalar

- Auxano Solar - Lagos Ibeju Lekki (100 MW tam otomatik fabrikası)
- TRANOS Solar (800 MW PV modül fabrikası)
- Blue Camel Energy - Kaduna/Abuja'da güneş aydınlatma ve LED ampul montaj hattı dâhil üretim faaliyetlerinde bulunduğu ifade edilmektedir.

*Yerli firmaların montaj, test ve paketleme haricinde üretim yapmadıkları düşünülmektedir.

Türk elektrik ekipmanı üreticileri Nijerya'da hâlihazırda kablo ve dağıtım trafosu satışlarında görece başarılıdır. Bu satışlar ağırlıkla elektrik dağıtım segmentine yöneliktir. Buna karşılık, ülkede her yıl önemli tutarlarda elektrik üretim ve iletim ekipmanı (özellikle iletim güç trafoları) tedarik edilmekte olup, bu segmentlerde Türk firmalarının görünürlüğü sınırlıdır. Ayrıca dağıtım şebekesine ilişkin şalt (switchgear) ürünlerinde de Türk menşeli üreticiler pazarda yeterince temsil edilmemektedir.

Türkiye'de rekabetçi şekilde üretilen MV/HV şalt ekipmanları (GIS/AIS hücreler, vakum kesiciler, akım/gerilim trafoları, koruma röleleri, metal-enclosed panolar vb.) Nijerya'da marka/kanal bazlı temsil neredeyse bulamamıştır. Bu durum dağıtım şirketlerinin ve EPC yüklenicilerinin tercih setine Türk ürünlerinin pek fazla girememesi sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca Afrika Kalkınma Bankası (AfDB) ve İslam Kalkınma Bankası (IsDB) projelerde tahrirname-standart uyumu önem arz ettiğinden yerel ortaklık önem taşımaktadır.

Nijerya elektrik pazarında türk üreticileri için alüminyum iletkenler (AAC/AAAC/ACSR, vb.), galvanizli çelik (ör. direk, travers, konstrüksiyon, ekipman iskeletleri) ve pano/dağıtım panosu imalatının (LV/MV) öncelikli fırsat alanları olabileceği düşünülmektedir. Ancak Nijerya pazarında Türk menşeli ürünlerin bulunurluğu düşüktür. Türk üreticileri teknik kapasite ve kalite açısından güçlüdür. Bununla birlikte, Nijerya'da yerel şube veya üretim altyapısı yoktur. Sertifikasyon/ön yeterlik süreçleriyle birlikte yerel montaj-entegrasyon hattı ve servis ağı kurulmasının kısa vadede rekabet üstünlüğü sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

2.1 Elektrik Elektronik Sektöründe (85. Fası) Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

ELEKTRİK ELEKTRONİK SEKTÖRÜNDE NİJERYA'NIN EN FAZLA İTHALAT YAPTIĞI İLK 10 ÜLKE (85. FASIL)							
	Ülke Adı	İthalat Değeri (1.000 \$) 2020	İthalat Değeri (1.000 \$) 2021	İthalat Değeri (1.000 \$) 2022	İthalat Değeri (1.000 \$) 2023	İthalat Değeri (1.000 \$) 2024	Pay (%) 2024
1	Çin	2,281,619	1,972,252	2,263,677	1,680,497	1,479,595	62.1
2	Hindistan	202,354	253,508	337,669	244,384	197,491	8.3
3	Amerika Birleşik Devletleri	129,252	69,554	70,990	107,586	103,554	4.3
4	Almanya	101,441	75,878	86,181	170,548	81,343	3.4
5	Güney Kore	45,854	7,905	11,014	12,818	55,413	2.3
6	Güney Afrika	22,543	17,134	26,427	33,850	41,305	1.7
7	Fransa	64,907	50,594	36,066	38,123	37,139	1.6
8	Birleşik Krallık	142,747	85,980	70,634	69,764	34,082	1.4
9	Türkiye	51,157	28,775	77,477	63,782	32,780	1.4
10	Mısır	4,932	2,426	2,664	6,389	29,238	1.2
	Dünyadan Toplam İthalat	3,697,747	3,097,571	3,466,190	2,897,667	2,382,279	100

*2024 yılı değerine göre sıralanmış TradeMap verileridir.

2.2 Elektrik Elektronik Sektöründe (85. Fasil) Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

ELEKTRİK ELEKTRONİK SEKTÖRÜNDE NİJERYA'NIN EN FAZLA İHRACAT YAPTIĞI İLK 10 ÜLKE (85. FASIL)							
	Ülke Adı	İthalat Değeri (1.000 \$) 2020	İthalat Değeri (1.000 \$) 2021	İthalat Değeri (1.000 \$) 2022	İthalat Değeri (1.000 \$) 2023	İthalat Değeri (1.000 \$) 2024	Pay (%) 2024
1	Birleşik Arap Emirlikleri	0		4	1,007	6,146	33.0
2	Gana	192		4,380	9,193	5,606	30.1
3	Angola	0			187	2,548	13.7
4	Fildişi Sahilleri	0	513		1,018	1,067	5.7
5	Hong Kong, China	0				702	3.8
6	Belçika	4	1,095	2,271	5,225	693	3.7
7	Amerika Birleşik Devletleri	0			0	490	2.6
8	Togo	0		262		183	1.0
9	Gabon	0				167	0.9
10	Sierra Leone	345	122		225	145	0.8
15	Türkiye	290	12	159	108	98	0.5
	Dünyaya Toplam İhracat	1,003	5,415	12,051	25,367	18,597	100

*2024 yılı değerine göre sıralanmış TradeMap verileridir.

2.3 Elektrik Elektronik Sektöründe (85. Fasil) Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

ELEKTRİK ELEKTRONİK SEKTÖRÜNDE NİJERYA'NIN EN FAZLA İTHALAT YAPTIĞI İLK 10 ÜRÜN (85. FASIL)					
	GTP 6	Ürün Adı	İthalat Değeri (1.000 \$) 2024	Türkiye'den İthalatı (1.000 \$) 2024	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
1	851762	Ses, görüntü veya diğer verilerin alımı, dönüştürülmesi, iletimi veya yenilenmesi için makineler	335,763	391	0.12
2	854142	Fotovoltaik hücreler (Modüller halinde monte edilmemiş veya paneller halinde düzenlenmemiş)	167,658	82	0.05
3	850239	Üretim grupları (rüzgar enerjisiyle çalışan ve kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı pistonla çalışan hariç)	161,199	630	0.39
4	852872	Televizyon	139,456	10	0.01
5	850440	Statik dönüştürücüler	132,272	1,014	0.77
6	854143	Fotovoltaik hücreler (Modüller halinde monte edilmiş veya paneller halinde düzenlenmiş)	92,318	22	0.02
7	853710	Elektrik kontrol dağıtımı için panolar, dolaplar ve benzeri cihaz kombinasyonları	78,146	0	0.00
8	851779	Telefon setlerinin parçaları, hücresel ağlar veya diğer kablosuz ağlar için telefonlar	74,200	0	0.00
9	853530	İzolasyon anahtarları ve açma-kapama anahtarları (Gerilim > 1.000 V için)	53,829	537	1.00
10	850423	Sıvı dielektrik transformatörler (Güç taşıma kapasitesi > 10.000 kVA olan)	52,139	0	0.00

*2024 yılı değerine göre sıralanmış TradeMap verileridir.

2.4 Elektrik Elektronik Sektöründe (85. Fasil) Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

ELEKTRİK ELEKTRONİK SEKTÖRÜNDE NİJERYA'NIN EN FAZLA İHRACAT YAPTIĞI İLK 10 ÜRÜN (85. FASIL)					
	GTP 6	Ürün Adı	İthalat Değeri (1.000 \$) 2024	Türkiye'ye İhracatı (1.000 \$) 2024	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
1	850422	Güç taşıma kapasitesi > 650 kVA fakat <= 10.000 kVA olan sıvı dielektrik transformatörler	3,555	0	0.00
2	850720	Kurşun asitli akümülatörler (tükenmiş ve marş aküleri hariç)	3,304	0	0.00
3	854411	Elektrik amaçlı, bakırdan yapılmış, yalıtımlı sargı teli	2,414	0	0.00
4	850300	Yalnızca veya esas olarak elektrik motorları ve jeneratörleri ile kullanıma uygun parçalar, elektrikli.	2,246	0	0.00
5	850213	Sıkıştırma ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu "dizel veya yarı dizel" jeneratör grupları.	2,080	0	0.00
6	853710	Elektrik kontrol veya dağıtım için panolar, kabinler ve benzeri cihaz kombinasyonları.	1,081	0	0.00
7	850211	Sıkıştırma ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu "dizel veya yarı dizel" jeneratör grupları.	916	0	0.00
8	851779	Telefon setlerinin, hücresel şebekeler veya diğer kablosuz şebekeler için telefonların parçaları ve.	683	0	0.00
9	852873	Siyah beyaz veya diğer tek renkli televizyon alıcı cihazları, ister dahil olsun ister olmasın.	311	0	0.00
10	850440	Statik dönüştürücüler	248	0	0.00

*2024 yılı değerine göre sıralanmış TradeMap verileridir.

3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)

3.1 Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (1.000 \$)

ELEKTRİK ELEKTRONİK SEKTÖRÜNDE TÜRKİYE'DEN NİJERYA'YA İHRACATIMIZDA İLK 10 ÜRÜN (1.000 Dolar)*							
	GTP6 Kod	GTP6 Altılı Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	854449	Diğer elektrik iletkenleri; izole edilmiş, gerilimi <= 1000 V	11,300	11,489	22,750	20,328	17,029
2	853710	Elektriğin dağıtımı için, pano, vb.; gerilimi <= 1000 V	1,080	3,272	2,121	6,559	12,668
3	850421	Sıvı dielektrikli transformatörler; gücü <= 650 kVA	7,625	9,486	20,974	34,113	12,373
4	850422	Sıvı dielektrikli transformatörler; 650 kVA < gücü <= 10.000 kVA	3,993	4,164	9,296	8,119	8,938
5	851660	Elektrikli diğer fırınlar, ocaklar, ızgaralar ve kızartma cihazları	9,021	11,009	8,970	5,815	6,255
6	847971	Yolcu binış köprüleri; havalimanlarında kullanılanlar			340		4,870
7	850423	Sıvı dielektrikli transformatörler; gücü > 10 000 kVA	11,606	2,367	14,295	12,519	4,011
8	903180	Bu fasılın herhangi bir yerinde belirtilmeyen ölçme kontrol aleti	62	90	227	96	2,980
9	841950	Isı değıştiriciler (eşanjörler)	471	850	956	1,281	2,734
10	843790	Tohum, hububat, tasnif, ayıklama, işleme makina parçaları	332	81	614	620	2,651
Toplam			117,305	121,601	179,232	160,889	140,112

*2024 yılı değerine göre sıralanmış KÜBİS GTS verileridir.

3.2 Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (Miktar Ton)

ELEKTRİK ELEKRONİK SEKTÖRÜNDE TÜRKİYE'DEN NİJERYA'YA İHRACATIMIZDA İLK 10 ÜRÜN (Ton)							
	GTP6 Kod	GTİP Altılı Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	850421	Sıvı dielektrikli transformatörler; gücü <= 650 kVA	2,517	2,926	4,462	6,157	2,873
2	854449	Diğer elektrik iletkenleri; izole edilmiş, gerilimi <=1000V	2,692	1,874	3,355	3,284	2,791
3	851660	Elektrikli diğer fırınlar, ocaklar, ızgaralar ve kızartma cihazları	3,701	4,146	2,753	2,074	2,136
4	850422	Sıvı dielektrikli transformatörler; 650 kVA < gücü <= 10 000 kVA	965	980	1,756	1,304	1,535
5	842810	Asansörler ve skipli yük kaldırıcıları	294	796	709	666	592
6	843790	Tohum, hububat, tasnif, ayıklama, işleme makinası parçaları	87	11	55	82	415
7	853710	Elektriğin kontrol/dağıtımı için, pano vb.; gerilimi <= 1000 V	138	126	151	220	317
8	843131	Asansörler, skipli asansörler veya yürüyen merdivenler parçaları	103	311	359	449	316
9	854460	İzole edilmiş diğer elektrik iletkenleri; gerilimi > 1000V	748	331	340	313	311
10	843610	Hayvan yemlerini hazırlamaya mahsus makine ve cihazlar	112	11	7	16	289
Toplam			25,110	26,098	28,223	24,194	18,092

*2024 yılı miktarına göre sıralanmış KÜBİS GTS verileridir.

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Ülke genelinde altyapı yatırım ihtiyacı fazla olmakla birlikte, Lagos, Ogun, Kaduna, Kano ve Abuja sektör için önde gelen yatırım bölgeleridir. Ülkenin 2040 yılına kadar 3 trilyon dolarlık altyapı yatırım hedefi ve orta vadede 17 milyon konut ihtiyacı sektörü yatırımcılar için cazip hale getirmektedir. Güvenilir elektrik arzı için de büyük yatırımlar gerekmekte olup, önümüzdeki yıllarda elektrik sektörü için yaklaşık 100 milyar USD yatırım gerektiğini belirten çalışmalar mevcuttur.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

Nijerya'da elektrik-elektronik sektöründe faaliyet gösteren ve fiilen ithalat yapan çok sayıda firma bulunmaktadır. Bu firmalar, tüketici elektroniği, bilişim teknolojileri, elektrik ekipmanları, enerji çözümleri ve güneş enerjisi sistemleri gibi alt sektörlerde yoğunlaşmıştır. Aşağıda, sektörde öne çıkan bazı firmalar ve faaliyet alanları özetlenmiştir.

- Tüketici Elektroniği ve Beyaz Eşya Alanında İthalat Yapan Firmalar

Fouani Nigeria Ltd: LG, Hisense ve Maxi markalarının Nijerya'daki resmî dağıtıcısıdır. Şirket, Lagos merkezli olarak ülke genelinde geniş bir dağıtım ağına sahiptir.

Somotex Nigeria Ltd: Midea ve Bruhm gibi markaların distribütörü olan, ülke çapında dağıtımını gerçekleştiren bir ithalatçı ve toptancı firmadır. Şirket, farklı şehirlerde depo ve satış noktaları bulundurmaktadır.

HPZ Ltd (Haier Thermocool): Haier Thermocool markası altında geniş bir ürün gamı sunmakta ve ithal ürünlerin dağıtımını yürütmektedir. Şirketin merkezi Lagos'un Ilupeju bölgesindedir.

Polystar Electronics: Yerli bir marka olmakla birlikte, birçok elektronik ürünü ve bileşeni ithal ederek montaj ve satışını gerçekleştirmektedir. Şirketin ana merkezi Lagos'tadır.

- Bilişim Teknolojileri ve Bilgisayar Bileşenleri Alanında İthalat Yapan Firmalar

TD Africa (Technology Distributions Ltd): HP, Dell, Lenovo, Microsoft ve Cisco gibi küresel markaların yetkili dağıtıcısıdır. Şirket uzun yıllardır bilişim ürünlerinin ithalatı ve dağıtımını yürütmektedir.

Redington Nigeria (RNDC Alliance West Africa Ltd): Redington MEA grubuna bağlı olarak faaliyet göstermekte ve bilgi teknolojisi ürünlerinin ithalatı ile toptan dağıtımını yapmaktadır.

Zinox Technologies Ltd: Bilgisayar ve donanım üretiminin yanı sıra, çeşitli bilişim ekipmanlarının ithalatını da gerçekleştirmektedir.

CWG Plc (Computer Warehouse Group): Donanım ve ağ altyapısı alanlarında ithal ürünlerin tedarikini sağlayan, bölgesel ölçekte faaliyet gösteren bir sistem entegratörüdür.

- Elektrik Ekipmanları, Jeneratör ve Anahtarlama Ürünleri Alanında İthalat Yapan Firmalar

Mikano International Ltd: Jeneratör üretimi ve montajı alanında faaliyet göstermekte olup, ABB markasının düşük gerilim ürünlerinin Nijerya'daki yetkili kanal ortağıdır.

Bolamark Engineering Ltd: Schneider Electric'in Nijerya'daki yetkili distribütörlerinden biridir ve orta-düşük gerilim anahtarlama ekipmanlarının ithalatını gerçekleştirmektedir.

EES Global Services Ltd: ABB markasının Nijerya'daki yetkili distribütörüdür ve şalt ekipmanları ile elektrik sistem bileşenlerinin ithalatını yapmaktadır.

- Güneş Enerjisi, İnvertör ve Yedek Güç Sistemleri Alanında İthalat Yapan Firmalar

Simba Group (Luminous Nigeria): Luminous markalı invertör ve batarya ürünlerinin Nijerya'daki ithalat ve dağıtımını gerçekleştirmektedir. Şirket, ülke genelinde geniş bir bayi ağına sahiptir.

Gennex Technologies Ltd: Güneş panelleri, invertörler ve enerji depolama çözümleri ithal eden bir teknoloji firmasıdır. Şirketin merkezi Lagos'un Lekki bölgesindedir.

Rubitec Solar Ltd: Güneş enerjisi sistemlerinin üretimi, ithalatı ve tedarikini gerçekleştirmekte olup, Lagos'ta faaliyet göstermektedir.

Blue Gate (Estajuls Enterprises Ltd): Blue Gate markalı invertör, UPS ve voltaj regülatörü ürünlerini ithal etmekte ve ülke çapında dağıtımını yapmaktadır.

- Nijerya'da Jeneratör Pazarında Önemli Firmalar

Nijerya'da jeneratör önemli bir ihtiyaçtır. Nijerya'da kesintili şebeke arzı nedeniyle jeneratör pazarı; konut segmentinde 5–20 kVA, kurumsal/ticari segmentte 40–500 kVA ve endüstriyel/captive power uygulamalarında 1 MVA ve üzeri güç sınıflarında yoğunlaşmaktadır. Ürün karmaşıklığı dizel ağırlıklı olmakla birlikte, doğalgazlı ve ikili yakıtlı (dual-fuel) çözümlere yönelik talep artmaktadır.

Jeneratör pazarında Mikano International Limited, 9 kVA–4.000 kVA aralığında MTU ve Perkins motorlu dizel/gaz setleri sunan ve bakım-onarım altyapısıyla öne çıkan bir oyuncudur; şirket, Nigeria'da jeneratör montaj hattını 1998'de kurduğunu ve Afrika'nın en büyük montajcılarının biri olduğunu beyan etmektedir. Jubaili Bros Nigeria, kendi Marapco markasıyla jeneratör tedarik eder; Lagos (Ikeja, Victoria Island, Ajah), Port Harcourt, Kano ve Ibadan'da en az altı servis/ofis noktasıyla faaliyet gösterir. JMG Limited, FG Wilson'un resmî ve yetkili Nigeria distribütörüdür ve ülke çapında satış/servis sağlar. Mantrac Nigeria, Caterpillar (CAT) jeneratörlerinin resmî bayisidir ve 12,5–1.000 kVA bandı da dâhil geniş bir ürün portföyünü ülke çapında sunar. Cummins West Africa ise Lagos'ta kurulu yapısıyla 1.000 kVA'ya kadar güç üretim sistemleri imal/entegrasyon kapasitesine sahip olup, ülke geneline yayılmış servis şubeleriyle destek vermektedir.

Ayrıca, Kohler-SDMO markasının Nigeria'daki dağıtımını Clarke Energy ve Sepmax Engineering gibi yetkili kanallar üzerinden yürütülmekte; Real Time Technology Kohler için “sertifikalı OEM” olarak listelenmektedir. Bu yapı, farklı şehirlerde yedek parça ve satış sonrası hizmetin erişilebilirliğini güçlendirmektedir. Perkins motorları tarafında 2022'den itibaren Delta Industrial Equipment Nigeria için yetkili dağıtıcı olarak atanmıştır; bu durum, Perkins motorlu setlerin parça-servis sürekliliğini kurumsal kanaldan temin etme imkânını artırmaktadır.

Kentsel ve konut jeneratör segmentinde Sumec Firman ve Elepaq gibi markalar yaygın perakende-wholesale kanalları ve yetkili servis noktaları aracılığıyla satılmaktadır. Sumec Firman'ın Nigeria'da resmî servis/ofis listeleri ve ülkeye yönelik çevrim içi mağazaları bulunmakta; Elepaq markası ise çok sayıda

toptancı/perakendeci platformunda yaygın olarak yer almaktadır. Bu ağ, 1–10 kVA bandında hızlı tedarik ve düşük ilk yatırım maliyeti ihtiyacına cevap vermektedir.

Aşağıda Nijerya'daki elektrik üretim ve dağıtım şirketleri listeleri yer almaktadır. Nijerya'da yapılması planlanan elektrik projeleri listesinin Türk girişimciler tarafından incelenmesi faydalı olacaktır. Bu projelerde alt taşeron olarak Türk firmalarının yer almasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Nijerya'daki Elektrik Üretim Şirketleri				
Şirket Adı	Kaynak Türü	Lokasyon	Kurulu Güç (MW)	İşletici
Egbin Power Plc	Termik (gaz)	Lagos	1.320	Sahara Power Group (en büyük gaz santrali)
Kainji Hydro Electric Plc	Hidro	Niger	760	Mainstream Energy Solutions Ltd.
Jebba Hydro Electric Plc	Hidro	Kwara	578	Mainstream Energy Solutions Ltd.
Shiroro Hydro Electric Plc	Hidro	Niger	600	North South Power Co. Ltd.
Ughelli Power Plc (Transcorp Power)	Termik (gaz)	Delta	972	Transnational Corporation of Nigeria
Sapele Power Plc	Termik (gaz)	Delta	414	Sapele Energy Ventures Ltd.
Geregu Power Plc	Termik (gaz)	Kogi	435	Forte Oil / Femi Otedola
Afam Power Plc & Afam Three Fast Power Ltd.	Termik (gaz)	Rivers	776	Transcorp Group
Alaoji, Omotosho, Olorunsogo, Ihovbor NIPP Plants	Termik (gaz)	Çeşitli	400–500	NDPHC (devlet)
Azura-Edo Independent Power Plant	Termik (gaz, IPP)	Edo	461	Azura Power Holdings

Nijerya'da Elektrik Dağıtım Şirketleri			
Dağıtım Şirketi (DisCo)	Kapsadığı Bölge / Eyaletler	Merkez Şehir	Ana Hissedar / İşletmeci
Abuja Electricity Distribution Company (AEDC)	FCT, Niger, Kogi, Nasarawa	Abuja	United Capital Consortium
Benin Electricity Distribution Company (BEDC)	Edo, Delta, Ekiti, Ondo	Benin City	Vigeo Holdings / West Power
Eko Electricity Distribution Company (EKEDC)	Lagos (güney)	Lagos	West Power and Gas Ltd.
Ikeja Electric Plc	Lagos (kuzey)	Lagos	Sahara Power Group
Ibadan Electricity Distribution Company (IBEDC)	Oyo, Ogun, Osun, Kwara	Ibadan	Integrated Energy Distribution & Marketing Ltd.
Jos Electricity Distribution Company (JEDC)	Plateau, Bauchi, Benue, Gombe	Jos	Aura Energy Ltd.
Kaduna Electricity Distribution Company (KAEDC)	Kaduna, Kebbi, Sokoto, Zamfara	Kaduna	Northwest Power Ltd.
Kano Electricity Distribution Company (KEDCO)	Kano, Katsina, Jigawa	Kano	Future Energies Africa Ltd.
Port Harcourt Electricity Distribution Company (PHEDC)	Rivers, Bayelsa, Cross River, Akwa Ibom	Port Harcourt	4Power Consortium Ltd.
Enugu Electricity Distribution Company (EEDC)	Enugu, Anambra, Ebonyi, Abia, Imo	Enugu	Interstate Electrics Ltd.
Yola Electricity Distribution Company (YEDC)	Adamawa, Borno, Taraba, Yobe	Yola	Quest Electricity Ltd.

Nijerya'da Başlıca Elektrik Üretim ve Dağıtım Projeleri		
Kuruluş / Taraflar	Sektör (Tür)	Proje / Program
Siemens & PANA Infrastructure	Transmisyon/Dağıtım (Şebeke)	Nigeria Power Infrastructure Modernisation Collaboration
FGN / World Bank (DISREP)	Dağıtım	1.4–3.2 milyon akıllı sayaç tedariki (DISREP)
FGN & WeLight / REA	Mini-şebekeler (Dağıtım/Yenilenebilir)	\$200m Renewable Mini-Grids Programı
Future Energies Africa & KEDCO	Dağıtım (Özelleştirme/Devralım)	KEDCO çekirdek yatırımcı devralımı
Kano, Katsina, Jigawa & FEA (KEDCO)	Dağıtım/Yenilenebilir	Tri-State Electricity Market & N50bn Electrification Fund
NSIA (Nigeria Sovereign Investment Authority)	Üretim (Güneş)	Shiroro bölgesi 20 MW güneş (300 MW programın pilotu)
BPE + 3 Çinli firma	Dağıtım (Sayaç)	1.43 milyon elektrik sayacı tedarik anlaşması

Nijerya elektrik-elektronik sektörü, yüksek ithalat bağımlılığı ve artan enerji talebi nedeniyle dış tedarike açık bir yapı sergilemektedir. Tüketici elektroniği, bilişim teknolojileri, enerji altyapısı ve yenilenebilir enerji alt segmentlerinde faaliyet gösteren bu firmalar, Türkiye gibi sanayi üretim kapasitesi güçlü ülkelerle iş birliği potansiyeli taşımaktadır. Lagos ve Ogun eyaletleri, lojistik avantajları ve sanayi altyapısı nedeniyle bu firmaların büyük kısmına ev sahipliği yapmaktadır.

Elektrik üretim santrallerinin yenilenmesi; Türk ihracatçı ve müteahhitler için EPC (mühendislik–tedarik–yapım) modernizasyon paketleri, türbin/jeneratör–kazan ve yardımcı tesis (BoP) revizyonları, yüksek verimli trafo–şalt–koruma–kontrol/SCADA tedariki ve dijitalleşme/siber güvenlik güncellemeleriyle kapsamlı bir iş hacmi yaratacağı düşünülmektedir.

Nijerya'daki üretim tesislerinde verim artışı, emisyon uyumu ve yakıt dönüşümü (ör. doğalgaz/hibrit PV+depolama) projeleri; performans garantili devreye alma, uzun dönem O&M/LTSA (işletme–bakım/sürekli servis) sözleşmeleri imzalama fırsatları bulunmaktadır.

Nijerya'da güneş enerjisi, yüksek güneşlenme (5–7 kWh/m²/gün), elektrik arzındaki kesintiler ve hızla artan ticari-endüstriyel (C&I) talep sayesinde güçlü bir fırsat alanı sunmaktadır. Özellikle şebekeden bağımsız/hibrit mini-grid projeleri, C&I çatı üstü (self-consumption/peak shaving), tarla tipi (utility-scale) kurulumlar ile PV + depolama çözümleri öne çıkmakta; yakıt ve bakım maliyetleri yüksek dizel jeneratörlerin

yerini kademeli olarak güneş-batarya sistemleri almaktadır. Kalkınma finansmanı (ör. proje kredileri/hibe destekleri), uzun vadeli PPA/ESA (güç satın alma/enerji hizmet sözleşmeleri) modelleri ve yerel montaj-servis kapasitesinin büyümesi, yatırımın bankabilitesini artırmaktadır. Türk firmalarının; Tier-1 modül, inverter, BOS ekipmanları ihracatıyla birlikte EPC, O&M, depolama ve dijital izleme paketlerinde rekabetçi konumlanarak hem mini-grid hem de C&I segmentinde ölçeklenebilir iş hacmi yakalayabileceği düşünülmektedir.

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

Nijerya’da Elektrik-Elektronik Sektörü İçin İlgili Oda, Birlik, Dernek ve STK’lar

1) Manufacturers Association of Nigeria (MAN) – Electrical & Electronics Sectoral Group

Kurumsal kapsam: MAN, 1971 yılında kurulmuş, ülke genelinde on sektörel gruptan oluşan sanayi üreticileri çatı örgütüdür. Yapılanma içinde “Electrical & Electronics Sectoral Group” bulunmaktadır. MAN, imalatçıların politika diyalogu, standartlar ve iş ortamı iyileştirme süreçlerinde temsilini sağlamaktadır.

Elektrik-elektronik ürünleri yerelde montaj veya üretim yapan firmalar MAN’ın ilgili sektör grubunda kümelenmektedir. Türkiye’den tedarik eden veya parça/komponent ithal eden üretici-ithalatçı kesimle temas için uygun bir platform oluşturmaktadır.

İletişim bilgileri:

Kurumsal Merkez: MAN House, 77 Obafemi Awolowo Way, Ikeja, Lagos, Nigeria.

Telefon: +234 (1) 497 4240–3

E-posta: info@manufacturersnigeria.org

Abuja İrtibat: Suite 202, Adamawa Plaza, Abogo Largema Street, CBD, Abuja.

Web: manufacturersnigeria.org

2) Nigerian Association of Chambers of Commerce, Industry, Mines and Agriculture (NACCIMA)

Kurumsal kapsam: NACCIMA, Nijerya genelindeki ticaret ve sanayi odalarının ulusal çatı örgütüdür. Üyeleri arasında ithalat ve dağıtım yapan şirketler ile ilgili oda ve ticaret odaları yer almaktadır.

Elektrik-elektronik alanında ithalat yapan firmalar, yerel ticaret ve sanayi odaları üzerinden NACCIMA ekosistemine dâhil olmaktadır. İthalatçılarla temas ve bölgesel odalara yönlendirme için uygun bir üst kanaldır.

İletişim bilgileri:

Ulusal Sekreteryası: 8A Oba Akinjobi Way, Ikeja GRA, Lagos, Nigeria.

Telefon: +234 811 887 7562 / +234 811 887 7564.

E-posta: info@naccima.com

Web: naccima.com

3) Lagos Chamber of Commerce & Industry (LCCI)

Kurumsal kapsam: LCCI, ülkenin en eski ve en büyük şehir odalarından biridir ve bünyesinde “Power Sector”, “Information Communications Technology” ve “Industrial” gibi çok sayıda sektör grubu bulunmaktadır.

Lagos ve çevresinde yoğunlaşan elektrik-elektronik ithalatı ve dağıtımı için LCCI’nin sektör grupları, üyelik ve ağ oluşturma açısından doğrudan temas imkânı sunmaktadır.

İletişim bilgileri:

Adres: Commerce House (1. Kat), 1 Idowu Taylor, Victoria Island, Lagos, Nigeria.

Üyelik İrtibat: Tel. 08026863184; E-posta: funke@lagoschamber.com

Ek irtibat (kurumsal): 10 Nurudeen Olowopopo Street, Alausa, Ikeja; Tel. 07030529619 / 09118167920

E-posta: best@lagoschamber.com

Web: lagoschamber.com

4) Nigerian Institute of Electrical and Electronic Engineers (NIEEE)

Kurumsal kapsam: NIEEE, 1984 yılında kurulmuş, elektrik ve elektronik mühendisliği alanlarında 28 şehirde bölümleri bulunan mesleki bir kuruluştur. Kurum; eğitim, standartlar, yayınlar ve etkinliklerle sektörel kapasiteyi desteklemektedir.

İthalatçı ve dağıtıcı firmaların teknik kadroları ve proje paydaşları NIEEE ağı üzerinden mühendislik camiası ile buluşmaktadır. Teknik yeterlilik, uygunluk ve proje iş birlikleri açısından temas noktası oluşturmaktadır.

İletişim bilgileri:

Kurumsal Merkez: First Floor, Veterinary Council Building, No. 8 Zambezi Crescent, Off Aguiyi Ironsi Street, Maitama, Abuja, Nigeria.

Telefon: +234 704 711 2162 / +234 805 552 3211 / +234 802 321 0283.

E-posta: president@nieee.org.ng

executivesecretary@nieee.org.ng

esnieceenational@gmail.com

Web: nieee.org.ng

5) Renewable Energy Association of Nigeria (REAN)

Kurumsal kapsam: REAN, 2016 yılında kurulmuş yenilenebilir enerji sektörünün ulusal sivil toplum platformudur ve 300'ün üzerinde kayıtlı üyeye sahiptir. Dernek; güneş, invertör, depolama ve ilgili ekipman tedarik zincirlerinde sektör temsilini yürütmektedir.

Güneş panelleri, invertörler, bataryalar ve UPS gibi elektrik-elektronik ithalatı yapan firmalar REAN ekosisteminde yer almakta veya bu ağla iş birliği yapmaktadır.

İletişim bilgileri:

Adres: 1 Anthony Enahoro Street, Utako, Abuja, FCT 900108, Nigeria.

Telefon: +234 701 089 1110.

Web: rean.org.ng

6) Computer & Allied Products Dealers Association of Nigeria (CAPDAN)

Kurumsal kapsam: CAPDAN, Lagos-Ikeja'daki "Computer Village" IT/ICT pazarının çatı derneğidir ve pazarda faaliyet gösteren donanım-bileşen satıcıları ile servis sağlayıcılarının mesleki örgütlenmesini yürütmektedir. "Computer Village" Afrika'nın en büyük ICT aksesuar pazarı olarak tanımlanmaktadır.

Bilgisayar, çevre birimleri, ağ donanımı ve tüketici elektroniği aksesuarlarının ithalat ve dağıtımında CAPDAN üyeleri kritik bir rol oynamaktadır.

İletişim bilgileri:

Sekretarya Adresi: 4 Medical Road, Purch Building, Computer Village, Ikeja, Lagos, Nigeria.

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Sektörde ithalat gerçekleştirilmeden önce, Nijerya Standartlar Kurumundan (SON) SONCAP belgesinin alınması zorunluluğu bulunmaktadır. Aşağıda teknik engeller kısmında daha detaylı bilgi verilmiştir.

4.4 Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır?

Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu bulunmamakla birlikte SONCAP sertifikasının alınması gerekmektedir. İlgili sertifikada fiyat değişikliklerinin takip edilmesi gerekmekte olup mevcut durumda 1200 ABD Doları + KDV olacak şekilde uygulanmaktadır.

4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

1. Nigeria International Energy Summit (NIES)

Tarih: 2–5 Şubat 2026

Yer: Abuja International Conference Centre, Abuja

Kapsam: Petrol, doğal gaz, elektrik üretimi, yenilenebilir enerji dönüşümü, dijital enerji sistemleri ve enerji güvenliği.

Önemi: Nijerya Federal Hükümeti'nin himayesinde düzenlenen ülkenin en prestijli enerji zirvesidir. Politika yapıcılar, kamu enerji kurumları (NNPCL, REA, NERC) ve özel sektör liderlerini bir araya getirir. Türk enerji teknolojisi, şalt ve sayaç sistemleri üreticileri açısından kamu odaklı temas fırsatları sunmaktadır.

Resmî web sitesi: <https://nigeriaenergysummit.com>

2. Nigeria Energy (eski adıyla Power Nigeria)

Tarih: 28–30 Ekim 2025

Yer: Landmark Centre, Lagos

Kapsam: Elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımı; şalt sistemleri, kablolar, sayaçlar, PV-invertörler ve enerji depolama çözümleri.

Önemi: Batı Afrika'nın en büyük enerji ve elektrik ekipmanları fuarıdır. Kamu ve özel sektör temsilcilerini buluşturarak sistem entegratörleri için yüksek ticari potansiyel yaratmaktadır.

Resmî web sitesi: <https://www.nigeria-energy.com>

3. Powerelec Nigeria

Tarih: 3–5 Şubat 2026

Yer: Landmark Centre, Lagos

Kapsam: Yenilenebilir enerji, güneş paneli sistemleri, PV-invertörler, enerji depolama, kablo ve trafo ekipmanları.

Önemi: Güneş enerjisi ve mini-şebeke sistemleri alanında faaliyet gösteren tedarikçileri, proje geliştiricileri ve kamu kurumlarını bir araya getirir. Türk üreticiler için özellikle “off-grid” enerji çözümleri açısından cazip bir platformdur.

Resmî web sitesi: <https://powerelecnigeria.com>

4. Big 5 Construct Nigeria

Tarih: 9–11 Eylül 2025

Yer: Landmark Centre, Lagos

Kapsam: İnşaat malzemeleri, elektrik tesisatı, kablo sistemleri, aydınlatma çözümleri ve bina otomasyonu.

Önemi: Orta Doğu ve Afrika’da 40 yılı aşkın süredir düzenlenen “Big 5” markasının Nijerya ayağıdır. Elektrik-elektronik bileşenleri inşaat sektörüne entegre eden tedarikçiler için stratejik öneme sahiptir.

Resmî web sitesi: <https://www.thebig5constructnigeria.com>

5. Nigeria BuildExpo

Tarih: 20–22 Mayıs 2025

Yer: Landmark Centre, Lagos

Kapsam: Elektrik tesisat ekipmanları, kablo ve aydınlatma çözümleri, bina otomasyonu ve akıllı şehir sistemleri.

Önemi: Yapı sektörüne entegre elektrik-elektronik bileşenleriyle Türk üreticiler için dolaylı bir ihracat kanalına dönüşmektedir.

Resmî web sitesi: <https://www.nigeriabuildexpo.net>

6. Africa International Housing Show (AIHS)

Tarih: 21–24 Temmuz 2025

Yer: International Conference Centre, Abuja

Kapsam: Konut, inşaat teknolojileri, enerji verimli sistemler, akıllı sayaçlar ve sürdürülebilir altyapı çözümleri.

Önemi: Afrika’nın en büyük konut ve kentsel dönüşüm temalı fuarı olup, enerji verimliliği ve elektrik altyapısı ekipmanlarının inşaat sektörüyle buluştuğu önemli bir platformdur.

Resmî web sitesi: <https://www.africahousingshow.com>

7. Mega Clima Nigeria (HVAC+R)

Tarih: 19–21 Mayıs 2026

Yer: Landmark Centre, Lagos

Kapsam: Klima, havalandırma, otomasyon, sensör ve kontrol ekipmanları; enerji verimliliği çözümleri.

Önemi: Enerji yönetimi ve bina elektroniği sektörleriyle doğrudan ilişkili olup, Türk HVAC üreticileri için güçlü bir pazarlama platformudur.

Resmî web sitesi: <https://www.megaclimaexpo.com/nigeria>

8. Nigeria International Lighting Expo (N-ILE)

Tarih: 17–19 Eylül 2025

Yer: Lagos

Kapsam: LED sistemleri, profesyonel aydınlatma, sürücüler ve kontrol modülleri.

Önemi: Aydınlatma ve enerji verimliliği teknolojileri alanında uzmanlaşmış tedarikçiler için hedefe yönelik bir fuardır.

Resmî web sitesi: <https://www.n-ile.com>

4.6 Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Federal Nijerya Cumhuriyetinde kamu alımları eyaletler bazında yapılmaktadır. Bu nedenle 37 eyaletteki mal ve hizmet alımı ihaleleri ayrı ayrı takip edilmesi önerilmektedir. Bununla birlikte, Nijerya’daki elektrik/elektronik ve enerji dâhil kamu alımlarına ilişkin resmî ve ilgili başlıca kaynaklar aşağıda sıralanmıştır:

1. Nigeria ICRC PPP Projeleri (2024 yayımlanan, süreci devam eden ve uygulama aşamasına gelen projeler): <http://ppp.icrc.gov.ng/>

2. Afrika Kalkınma Bankası (AfDB) – Proje ve Tedarik İlanları: <https://www.afdb.org/en/projects-and-operations/procurement>
3. İslam Kalkınma Bankası (IsDB) – Nijerya için aktif ihale duyuruları (GPN kapsamı): https://www.isdb.org/tenders?loc=NG&tender_type=GPN&status=active
4. TendersInfo – Nijerya ihaleleri genel listesi: <https://www.tendersinfo.com/nigeria-contracts.php>
5. NigerianG Tenders – Nijerya ihaleleri duyuru sitesi: <http://www.tenders.nigeriang.com>
6. eTenders Nigeria – Kategori bazlı ihale/duyuru platformu: <https://www.etenders.com.ng/>
7. TendersNigeria – Federal Hükümet ihaleleri kategorisi: <http://tendersnigeria.com/category/federal-government-tenders-in-nigeria>
8. BPP Federal Contractors Portal – Üyelik ile tüm federal kamu projelerinin takibi: <https://federalcontractors.bpp.gov.ng/#/home>
9. ICRC – FEC Onaylı PPP Projeleri (tarih sırasına göre duyurular): <https://www.icrc.gov.ng/projects/fec-approved-ppp-projects/>
10. NOCOPO / BPP (Nigeria Open Contracting Portal) – Federal kurumların ihale/sözleşme duyuruları: <https://www.nocopo.bpp.gov.ng/> (kurumsal ana sayfa için: <https://www.bpp.gov.ng/>)
11. Federal e-Procurement (e-GP) – Federal düzeyde elektronik ihale sistemi: <https://www.eprocure.gov.ng/>
12. Federal Ministry of Power – Duyurular/e-tender sayfaları: <https://www.power.gov.ng/>
13. Rural Electrification Agency (REA) – İhale ve proje duyuruları: <https://rea.gov.ng/>
14. Transmission Company of Nigeria (TCN) – Tedarik/ihale bildirimleri: <https://tcn.org.ng/>
15. Nigerian Electricity Regulatory Commission (NERC) – Duyurular/ihaleler: <https://nerc.gov.ng/>
16. Lagos State Public Procurement Agency – E-Procurement Portal: <https://ppa.lagosstate.gov.ng/>
17. Kaduna State Public Procurement Authority – E-Procurement / Açık sözleşmeler: <https://kadppa.ng/>
18. Kano State Procurement Portal: <https://kano.gov.ng/> (ilgili tedarik/duyuru bölümleri dâhil)
19. Rivers State Bureau of Public Procurement – Duyurular ve mevzuat: <https://rsbpp.ng/>
20. Oil & Gas Free Zones Authority (OGFZA) - Duyurular ve mevzuat: ogfza.gov.ng/liberty/

4.7 Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Ülkemiz ile serbest ticaret anlaşması bulunmayan Nijerya ile STA imzalanması amacıyla görüşmeler devam etmektedir. Bununla birlikte, ülkenin hâlihazırda 14 ülke ile yatırım anlaşması yürürlükte bulunmaktadır. Bunlar; Finlandiya, İspanya, İsveç, Çin, İsviçre, İtalya, Güney Afrika, Almanya, Kore, Romanya, Tayvan, Hollanda, Birleşik Krallık ve Fransa'dır. Ayrıca, Nijerya Afrika Kıtası Serbest Ticaret Alanı, ECOWAS Ticari Serbestleştirme Programı kapsamında serbest ticaret anlaşmaları tarafıdır.

Ayrıca, JETCO ve helal akreditasyon alanında Nijerya ile anlaşma imzalanması için görüşmeler devam etmektedir.

4.8 Sektörde Etiketleme ve Ambalajlama

Etiketlerin İngilizce olması zorunludur. Ülkeye giren tüm ürünlerde, ürünün adı, menşei, özellikleri, üretim tarihi, parti nosu, standartları (ISO; BS etc.) ve ayrıca sabun, gıda, içecek vb. ürünlerde son kullanma tarihi, raf ömrü ve bileşenleri belirtilmelidir. Ülkeye girecek tüm ürünler metrik sistemle etiketlenmiş olmalıdır. Çift veya çok sayıda işaretlenmiş ürünlerin girişine izin verilmemekte ya da bu ürünlere el konulmaktadır.

İlgili düzenlemeler, Standards Organisation of Nigeria (SON), Nigerian Communications Commission (NCC), Nigerian Electricity Regulatory Commission (NERC) ve National Environmental Standards and Regulations Enforcement Agency (NESREA) tarafından belirlenmektedir. Elektrik elektronik ürünleri, sevk öncesi uygunluk denetimine tabi SONCAP kapsamındadır. İthalatta Ürün Sertifikası (PC1/PC2/PC3) ve sevkiyatta SONCAP Sertifikası (SC) aranır. Etiket ve ambalaj üzerinde İngilizce bilgiler bulunmalı; ürün,

ilgili NIS (Nijerya Endüstri Standardı) veya kabul edilen eşdeğer standarda uygun olmalıdır. EEE için iklim sınıfı “Tropical” (tropikal) olarak kabul edilir.

Elektrik sayaçları ve ölçüm ekipmanları, NERC Metering Code’a uygun olmalı; tip/seri, doğruluk sınıfı ve sertifikasyon bilgileriyle tanımlanabilir olmalıdır.

Elektrik elektronik sektörü Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (EPR) kapsamındadır. Üretici/ithalatçılar NESREA EPR programına kaydolar; ürün ve/veya ambalaj üzerinde WEEE/e-atık sembolleri, üretici kimliği ve geri alma/bertaraf bilgileri yer almalıdır.

4.9 Lojistik (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.)

Ülkenin ihracatında en fazla tercih edilen taşıma yöntemi denizyoludur. Toplam mal sevkiyatının %97,9’u denizyoluyla gerçekleştirilmektedir. İhracatın %2,61’i havayoluyla gerçekleştirilmekte olup kara taşımacılığı çok düşük düzeyde kalmaktadır. Benzer şekilde, ithalat içinde, en fazla tercih edilen taşıma yöntemi denizyolu olarak kullanılmaktadır. Toplam ithalatın %88,4’ü deniz yoluyla sağlanırken, %11,7’i havayoluyla gerçekleştirilmektedir.

Ülke içerisinde lojistiğin %90’ı kara yoluyla gerçekleştirilmektedir. 200.000 km karayoluna sahip olan ülkede toplam yolların %18’ü Federal Hükümet tarafından, %16’sı eyaletler tarafından %66’sı ise yerel yönetimler tarafından işletilmektedir. Ülkedeki 36 eyaletin 19’unda toplamda 3.500 km demiryolu bulunmakta olup ülkede 280 demiryolu istasyonu hizmet vermektedir. Bununla birlikte, ülkede 22 havalimanı faaliyetlerini sürdürmekte olup bunların 6’sı uluslararası havalimanı olarak çalışmaktadır.

Firma bazlı ürün gamı ve sevkiyat sıklığı dikkate alınarak, “Full Container Load” (FCL), “Less than Container Load” (LCL), havayolu ve “Roll-on/Roll-off” (Ro-Ro) alternatifleri için rota, sefer ve maliyet kıyaslaması yapılması önerilmektedir.

Nijerya’daki deniz kapılarında operasyonların koordinasyonu “Nigerian Ports Authority” (NPA; Nijerya Liman İdaresi) tarafından yürütülmektedir. NPA’nın günlük gemi programları ve rıhtım planları, ithalatçılar ve lojistik sağlayıcılar için varış-ayrılış planlamasında temel bir referans oluşturmaktadır. Lagos’taki Apapa ve Tin Can Island limanlarının yanı sıra, Rivers Eyaleti’ndeki Onne Limanı ve Lekki Deep Sea Port, hat çeşitliliği ve kapasite artışı bakımından ihracatçılara ek seçenekler sağlamaktadır.

Türkiye’den çıkan konteyner gemileri tipik olarak Akdeniz boyunca batıya ilerleyip Cebelitarık Boğazı’nı geçtikten sonra Atlantik üzerinden Gine Körfezi’ne yönelerek Lagos’a ulaşmaktadır.

Toplam transit süresini en fazla etkileyen unsurlar; (i) aktarma sayısı ve aktarma limanlarının seçimi (örneğin Malta Freeport, Algeciras veya Tanger Med gibi merkezler), (ii) hat operatörünün servis frekansı ve filo planı, (iii) varış limanındaki rıhtım ve saha yoğunluğu ile operasyonel verimlilik ve (iv) mevsimsel hava/deniz koşullarıdır.

4.10 Dağıtım Kanalları

Yatırımcıların büyük çoğunluğu, Nijerya pazarında faaliyetlerini yerel iş ortakları ile sürdürmektedir. Lagos, Kano, Abuja, Port Harcourt ve Enugu, uluslararası hava taşımacılığının en yoğun olduğu merkezler olarak öne çıkmakta; son dönemde geliştirilen projeler ile havaalanları ve deniz limanlarından üretim alanlarına erişimin iyileştirilmesi hedeflenmektedir.

Ülke pazarına girmeyi planlayan firmaların, mevzuat ve uygulamalar gereği yerel temsilci, iş ortağı veya distribütör aracılığıyla faaliyet göstermeleri esastır. Mevcut düzenlemeler uyarınca yabancı firmaların doğrudan şube açarak ürünlerini pazara sunmaları mümkün değildir; bu nedenle pazara giriş stratejileri yerel ortaklık yapıları, dağıtım kanalları ve satış sonrası hizmet örgütlenmesi dikkate alınarak kurgulanmalıdır.

4.11 E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)

7,6 milyar ABD dolarlık bir e-ticaret hacmine sahip Nijerya'da e-ticaretin genel perakende içindeki payının 2027 yılına kadar %12,5 olması beklenmektedir. Yakın zamanda e-ticaret işlemlerine verilen önemin daha da artırılabacağı ve gerekli düzenlemelerin yapılacağı düşünülmektedir.

Nijerya dünyadaki en büyük 39. e-ticaret pazarı olarak gösterilmektedir. 2023 yılında pazarın %25 oranında büyüyeceği tahmin edilmekte olup ilgili yıl itibariyle dünya büyüme ortalamasının %17 düzeyinde olacağı beklenmektedir.

Nijerya e-ticaret pazarında 5 sektör ön plana çıkmaktadır. Nijerya e-ticaret pazarının %40'ı elektronik ürünlerin satışından oluşturmaktadır. Elektronik ürünleri, %22 ile tekstil ürünleri, %15 ile mobilya ve ev eşyaları, %13 düzeyinde kişisel bakım ürünleri ve gıda ile %10 oranında oyuncak ve hobi ürünleri takip etmektedir.

4.11.1 Ülkedeki Pazaryerleri

Nijerya'da sırasıyla Jumia, Konga, Slot, Ajebomarket ve Obeezi en çok tercih edilen pazaryerleridir. İlk üç pazaryeri, Nijerya'da yapılan çevrim içi satışların %52'sini gerçekleştirmektedir.

Öte yandan, PayPorte, Obiwezy, Slot, Kara, Kusnap, Jiji, Foodlocker.com.ng, MedplusOnline, eBeosi, Cokodeal, Carlots.ng, DoLessons, Olist, Selloff gibi pazaryerlerinin yanı sıra, Facebook Marketplace, Instagram Shop, WhatsApp Business ve çeşitli WhatsApp Grupları, Telegram, TikTok, Twitter gibi sosyal medya platformlarında ürün listelenmesi mümkün bulunmaktadır.

Kara Cuma, Nijerya'da da firmaların indirim kampanyası yaptığı dönemler arasında yer almaktadır. Bunun haricinde, Bağımsızlık Günü (1 Ekim) gibi milli bayramlarda da kampanya yapılmaktadır.

Jumia'nın geniş çevrim içi ürün yelpazesi, Slot'un teknoloji ve elektronik odaklı hem çevrim içi hem fiziksel satışları ve Shoprite'ın gıda ve süpermarket ürünlerindeki zengin seçenekleri ile tüketicilere alışveriş esnekliği sunmaktadır. Söz konusu çok kanallı operasyonlar, Nijerya'da alışveriş deneyimini kolaylaştırarak perakende sektörünü modernize etmektedir.

Quickteller, Nijerya'da en çok kullanılan e-ödeme platformlarından biri olup Afrika kıtasındaki işlemlerde de tercih edilen bir e-cüzdan sistemidir. Bunun yanı sıra, Interswitch Webpay, Paystack, Opay, Interswitch, FlutterWave, Chipper Cash ve VoguePay da kullanılmaktadır.

Nijerya'da çeşitli kargo firmaları bulunmaktadır. DHL, FedEx, Maersk, Red Star Express, UPS, Zenit Carex International Ltd, Creaseada International Ltd, ABC Cargo, ülkede hizmet veren hızlı kargo çözümleri arasındadır. Ayrıca, Konga Logistics, GIG Logistics, AB Logistics, AMG Logistics gibi lojistik firmaları ürünlerin uluslararası sevkiyat öncesi veya sonrası güvenli bir şekilde depolanması, siparişlerin hazırlanması ve lojistik süreçlerinin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlayabilmektedir.

4.11.2 Özel Günler, Bayramlar v.b.

Nijerya'da Resmi Tatiller				
Tarih	Gün	Ad	Tür	Not
1 Ocak	Çarşamba	Yeni Yıl	Resmî Tatil	
31 Mart	Pazartesi	Ramazan Bayramı (Eid al-Fitr)	Resmî Tatil	Hicrî takvime göre değişir.
1 Nisan	Salı	Ramazan Bayramı (Eid al-Fitr)	Resmî Tatil	Hicrî takvime göre değişir.
18 Nisan	Cuma	Kutsal Cuma (Good Friday)	Resmî Tatil	Her yıl tarihi değişir.
21 Nisan	Pazartesi	Paskalya Pazartesi (Easter Monday)	Resmî Tatil	Her yıl tarihi değişir.
1 Mayıs	Perşembe	İşçi Bayramı	Resmî Tatil	
6 Haziran	Cuma	Kurban Bayramı (Eid al-Adha)	Resmî Tatil	Hicrî takvime göre değişir.
7 Haziran	Cumartesi	Kurban Bayramı (Eid al-Adha)	Resmî Tatil	Hicrî takvime göre değişir.
12 Haziran	Perşembe	Demokrasi Günü	Resmî Tatil	
5 Eylül	Cuma	Mevlid Kandili (Eid-ul-Mawlid)	Resmî Tatil	İlan edilir. (Hicrî takvim)
1 Ekim	Çarşamba	Ulusal Gün (Bağımsızlık Günü)	Resmî Tatil	
25 Aralık	Perşembe	Noel	Resmî Tatil	
26 Aralık	Cuma	Hediyeleşme Günü (Boxing Day)	Resmî Tatil	

Dini ve Kültürel Önemli Gün Bayram ve Festivaller*				
Etkinlik	Dönem	Yer	Tür	Not
Osun-Osogbo Festivali	Ağustos	Osogbo (Osun Eyaleti)	Kültürel/Dinî	UNESCO K. Miras; Osun Kutsal Koruluğu
Argungu Uluslararası Balıkçılık Festivali	Şubat–Mart	Argungu (Kebbi)	Kültürel	Her yıl dört güne yakın sürer.
Eyo (Adamu Orisha) Festivali	Değişken (aralıklı)	Lagos	Kültürel/Dinî	Tarih geleneksel olarak belirlenir.***
Calabar Karnavalı	Aralık	Calabar (Cross River)	Kültürel	Afrika'nın en büyük sokak karnavalıdır.
New Yam (Iri Ji) Festivali	Ağustos–Eylül	Güneydoğu (Igbo)	Kültürel	Hasat şenliğidir.
Durbar Festivalleri	Ramazan/Kurban Bayramı çevresi	Kano, Katsina, Zaria	Kültürel/Dinî	Atlı alaylar, emirlik gelenekleri sergilenir.
Ofala Festivali	Eylül–Ekim	Onitsha (Anambra)	Kültürel	Geleneksel krallık kutlamasıdır.
Ramazan Bayramı (Eid al-Fitr)	Hicrî takvime göre değişken	Ülke geneli	Dinî/Resmî Tatil	Resmî tatiller listesinde de yer alır.**
Kurban Bayramı (Eid al-Adha)	Hicrî takvime göre değişken	Ülke geneli	Dinî/Resmî Tatil	Resmî tatiller listesinde de yer alır.**
Mevlid (Eid-ul-Mawlid)	Hicrî takvime göre değişken	Ülke geneli	Dinî/Resmî Tatil	Resmî tatil olarak ilan edilebilir.**

*Resmî tatiller listesi, ilgili yılın resmî duyurularına göre küçük farklılıklar gösterebilir.

**Hicrî takvime bağlı dinî günlerin (Ramazan/Kurban Bayramları, Mevlid) tarihleri her yıl değişir ve İçişleri Bakanlığı tarafından resmî olarak ilan edilir.

***Bazı kültürel festivallerin tarihleri (özellikle Eyo/Adamu Orisha) düzenli değildir; yerel otoritelerin duyuruları takip edilmelidir.

4.11.3 En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

Nijerya, 4 saat 7 dakikalık sosyal medya kullanımıyla Filipinlileri geçerek dünya birincisi konuma gelmiştir. En çok kullanılan sosyal medya platformları arasında Facebook, Instagram, Youtube, X, TikTok, LinkedIn ve Pinterest öne çıkmaktadır.

4.11.4 E-Ticarettteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

Gümrük vergileri 5% ila %35 oranları arasında değişmektedir. ECOWAS ülkeleri arasında da ortak gümrük tarifesi uygulanmaktadır. Online alışverişlerde herhangi bir muafiyet uygulanmamaktadır. Normal KDV oranı 7.5% olup çevrim içi alışverişlerde herhangi bir muafiyet uygulanmamaktadır.

4.11.5 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Nijerya, tüketicilerin korunmasını sağlarken ülkenin dijital ekonomisinin büyümesini ve gelişmesini teşvik etmeyi amaçlayan e-ticaret için çeşitli kurallar ve düzenlemeler uygulamaya koymuştur. Nijerya hükümeti e-ticaretin ekonomi için öneminin farkındadır ve işletmeler ve tüketiciler için elverişli bir ortam yaratmak üzere çeşitli adımlar atmıştır.

Ulusal Bilgi Teknolojisi Geliştirme Ajansı Nijerya'da Bilgi Teknolojisinin (IT) gelişmesini teşvik etmek amacıyla kurulmuştur. NITDA, çevrimiçi işletmeleri destekleyerek ve dijital ödeme sistemlerinin benimsenmesini teşvik ederek e-ticareti teşvik etmeye katılmıştır. Ulusal e-Ödeme Arayüzleme Şablonu

(NePIF) girişimi, Nijerya'daki dijital ödeme sistemlerinin benimsenmesini artırmak ve elektronik işlemlerin daha erişilebilir ve güvenli hale gelmesini amaçlamaktadır. Nijerya İletişim Kurulu Nijerya'daki telekomünikasyon sektörünün denetlenmesinden sorumludur. Kaliteli internet hizmetlerinin geliştirilmesi ve ülkedeki geniş bant penetrasyonunun artırılması gibi çeşitli önlemler ile e-ticareti teşvik etmeyi amaçlamıştır. Endüstri Bankası (BoI) Nijerya'daki işletmelerin, e-ticaret işletmeleri dâhil, desteklenmesini sağlar. Banka, site ve mobil uygulamalar gibi teknolojilere yatırım yapmak isteyen işletmelere kredi ve hibe sunmaktadır.

4.11.6 E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı kargo ve sipariş karşılama hizmetleri (fulfillment) sunan firmalar v.b.)

DHL, FedEx, Maersk, Red Star Express, UPS, Zenit Carex International Ltd, Creaseada International Ltd, ABC Cargo, ülkede hizmet veren hızlı kargo çözümleri arasındadır.

Ayrıca, Konga Logistics, GIG Logistics, AB Logistics, AMG Logistics gibi lojistik firmaları ürünlerin uluslararası sevkiyat öncesi veya sonrası güvenli bir şekilde depolanması, siparişlerin hazırlanması ve lojistik süreçlerinin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlayabilmektedir. Interswitch Webpay, Paystack ve VoguePay de kullanılmaktadır.

4.12 Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Alım kararlarında; International Electrotechnical Commission (IEC) ve Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) standartlarına uygun tip ve rutin test raporları, ayrıca kalite yönetim sistemi (ISO 9001), iş sağlığı ve güvenliği (ISO 45001) ile çevre yönetimi (ISO 14001) sertifikasyonları belirleyici olmaktadır. Tedarikçilerden, söz konusu belgelerin güncel ve akredite kuruluşlarca düzenlenmiş sürümlerini sunmaları beklenebilmektedir.

Özellikle güç ve dağıtım transformatörlerinde düşük boşa ve yük kayıpları öncelikli değerlendirme ölçütüdür. Şalt ve pano çözümlerinde modüler, kompakt ve bakım kolaylığı sağlayan tasarımlar tercih edilmektedir. Bu kapsamda, teknik teklifler net kayıp sınıfları ve verimlilik değerleriyle desteklenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Akıllı sayaç altyapısı (Advanced Metering Infrastructure, AMI), Uzaktan Terminal Birimi (Remote Terminal Unit, RTU) ve SCADA/IoT uyumlu ekipmanlara yönelik talep artmaktadır.

Kablo/iletken ve şalt donanımları başta olmak üzere kritik kalemlerde sahtecilik riskine karşı anti-counterfeit mekanizmaları aranmaktadır. Tedarikçilerden QR kod/seri numarası ile izlenebilirlik, üretici doğrulama süreçleri ve parti-bazlı test raporları talep edilebilmektedir.

Nijerya'daki tropikal iklim koşullarına uygun malzeme, yalıtım ve korozyon dayanımı (yüksek sıcaklık, nem ve tuzlu atmosfer) kritik önemdedir. Özellikle galvanizli parçalar için kaplama kalitesi (kaplama kalınlığı, test metotları) ve çevresel dayanım kriterlerinin açık biçimde belirtilmesi ve ilgili standartlarla (örn. korozyon testleri) desteklenmesi beklenebilmektedir.

4.13 Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti damping vergisi v.b.)

Nijerya, yerel endüstrileri koruma ve uluslararası ticaretten vergi geliri elde etme amacıyla tarife ve kotalar uygulamaktadır. Uygulanan tarifeler ECOWAS tarafından belirlenen Ortak Dış Tarifelerden oluşmakta olup tarifeler 5 gruptan oluşmaktadır. Gerekli ilaçların ve sermaye mallarının ithalatından gümrük tarifeleri %0 olarak belirlenmiştir. Bahse konu oran ara mallarda %10, nihai ürünlerde %20 ve stratejik sektörler için %35 olarak uygulanmaktadır. Buna karşılık, Nijerya Hükümeti belirlenen oranları değiştirme ve artırma yetkisine sahip olmakla birlikte azami oranın %70'i geçemeyeceği ECOWAS bünyesinde karar bağlanmıştır.

Gümrükler ve Uygulama Yönetimi Kanunu (CEMA) uyarınca, Nijerya Cumhurbaşkanı belirtilen malların ithalatını yasaklama yetkisine sahiptir. Yasaklanan malların bir listesi Nijerya Gümrük Servisi

tarafından tutulur ve sıklıkla güncellenir. Potansiyel bir ihracatçı aşağıda belirtilen linkte yer alan Nijerya İthalat Yönergelerine de uymalıdır.

Yasaklanmış ürünlerin ayrıntılı bir listesini ve ilgili kanunu şu adreslerde bulabilirsiniz:
https://customs.gov.ng/?page_id=3075 (Yasaklı Ürünler)

https://web2.customs.gov.ng/?page_id=3077 (Kesinlikle Yasaklı Ürünler)

https://customs.gov.ng/?page_id=3107

CEMA Kanunu: CEMA uyarınca mağdur olan herhangi bir kişi, Gümrük Kurulunun mallarına el koyma kararını, el koyma tarihinden itibaren bir ay içinde yazılı olarak Kurul'a sunarak itiraz edebilir. Daha sonra hukuk yargılamaları bir üst mahkemeye çıkarılabilir. Mahkeme, el koyma anında malların el konulabileceğine karar verirse, mahkeme malları hükümsüz ilan edecektir. Karar yetkili mahkemelerde temyize götürülebilir.

Diğer yandan, Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşması'nın (AfCFTA) gerekliliklerinden biri, üye ülkenin mal ticaretinin önündeki tarifeler ve tarife dışı engellerin aşamalı olarak ortadan kaldırmasıdır. Bu nedenle, önümüzdeki yıllarda Nijerya, bu hükmü dengelemek zorunda kalacaktır.

Nijerya'da yerel üretimi korumak ve artırmak için Hükümet tarafından 2017 yılında alınan kararlar doğrultusunda; tekstil ve ayabakı gıda ve içecekler mobilya kırtaysiye ürünleri motorlu taşıtlar, tıbbi ürünler, inşaat malzemeleri, bilgi teknolojileri alanlarında gerçekleştirilen kamu alımlarının %40'ının Nijerya'da üretilmiş olanlarda temin edilmesi kararlaştırılmıştır.

4.14 Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

Genel tarife dışı engeller yönünden, ithalat prosedürleri ve belge yükü önemli bir kısıt teşkil etmektedir. Bu kapsamda Form M açılışı, Pre-Arrival Assessment Report (PAAR) işlemleri ile gümrük tarife sınıflandırması (HS) ve menşe doğrulamalarının tamamlanması gereklidir. Çoklu kurum onayları (SON, gümrük idaresi ve liman/terminal işletmeleri) ile fiziki veya belgeye dayalı kontroller, işlem sürelerini uzatabilmektedir. Ayrıca tedarikçilerden IEC/IEEE standartlarına uygun tip ve rutin test raporları ile ISO 9001, ISO 14001 ve ISO 45001 sertifikalarının güncel nüshalarının ibrazı beklenebilmektedir.

Sektöre özgü tarife dışı engeller bakımından, Standards Organisation of Nigeria Conformity Assessment Programme (SONCAP) kapsamındaki sevk öncesi uygunluk yükümlülükleri öne çıkmaktadır. Bu kapsamda ürün sertifikası (PC1/PC2/PC3) ile SONCAP sertifikasının (SC) ibrazı aranmaktadır. Nigerian Industrial Standards (NIS) çerçevesinde teknik gerekliliklere ve etiketleme kurallarına (İngilizce beyanlar, metrik birimler ve üretici/ithalatçı bilgilerinin yer alması gibi) uyum zorunludur. Ürün ailelerine özgü olarak telekomünikasyon ekipmanlarında Nigerian Communications Commission (NCC) tip onayı ve ölçüm ekipmanlarında Nigerian Electricity Regulatory Commission (NERC) düzenlemelerine uygunluk gerekleri ayrıca uygulanmaktadır. Çevresel yükümlülükler kapsamında, National Environmental Standards and Regulations Enforcement Agency (NESREA) tarafından yürütülen Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (Extended Producer Responsibility, EPR) ve Atık Elektrikli ve Elektronik Ekipman (Waste Electrical and Electronic Equipment, WEEE) programlarına kayıt ve raporlama zorunlu olup, kullanılmış elektrik–elektronik eşya ithalatı ve e-atık denetimleri sıkı biçimde uygulanmaktadır.

Şebeke ve proje onay süreçlerinde Transmission Company of Nigeria (TCN) ve dağıtım şirketleri (Distribution Companies, DisCo) nezdinde ön yeterlik ve listeleme prosedürlerinin tamamlanması; tip ve rutin test raporlarının, tip onay sertifikalarının ve saha referanslarının sunulması beklenmektedir. Transformatör, şalt ve pano paketlerinde fabrika kabul testi (Factory Acceptance Test, FAT) ile saha kabul testi (Site Acceptance Test, SAT) planlarının şartnamede yer alması beklenebilmektedir.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar (Örnek: artan talep, e-ticaretin yaygınlaşması, ülkemizle yapılan Serbest Ticaret Anlaşması v.b.)

Nijerya elektrik-elektronik pazarında Türk ihracatçıları ve müteahhitleri için fırsatlar, iletim ve dağıtım şebekesindeki kapasite artışı, sayaçlama ve kayıp-kaçak azaltım programları ile sanayi, konut ve ticari

projelerdeki yeni bağlantı talebinin sürekliliği nedeniyle güçlüdür. Güneş enerjisi, mini-grid ve depolama yatırımlarının ivmelenmesi, ekipman ve EPC (Engineering–Procurement–Construction; mühendislik-tedarik-yapım) hizmetlerine olan ihtiyacı artırmaktadır.

Ürün ihracatı bakımından, yüksek ve ekstra yüksek gerilim güç transformatörleri ile bunlara bağlı şalt bileşenlerinin (kesici, ayırıcı, ölçü trafoları, koruma-kumanda panoları, alçak gerilim dağıtım panoları ve şalt malzemeleri) paket halinde tedariki öne çıkmaktadır. Dağıtım tarafında orta gerilim şalt hücreleri (AIS/GIS, RMU), metal-enclosed panolar, parafudur (SPD) ve RCD/RCBO çözümleriyle birlikte dağıtım transformatörleri ve kablo/iletken (AAC/AAAC/ACSR) grupları talep görmektedir. Sayaç ve dijitalleşme başlığında akıllı sayaç (AMI, STS sayaç), RTU/SCADA uyumlu ekipman ve ilgili yazılım-donanım entegrasyonu, özellikle dağıtım şirketleri ve endüstriyel müşteriler için öncelikli konumda bulunmaktadır.

Müteahhitlik ve EPC alanında, şalt sahası ve trafo merkezi projeleri (12, 33, 132, 330kV ve üzeri seviyeler dâhil), prefabrik/konteynerize trafo merkezleri ve şehir şebekesi rehabilitasyonları önemli iş hacimleri yaratmaktadır. Güneş enerjisi tarafında ticari-endüstriyel çatı uygulamaları ve mini-grid projeleri için tasarım-tedarik-kurulum ve uzun dönem işletme-bakım (O&M) sözleşmeleri şekillenmekte; sayaç dönüşümü ve akıllı şebeke projelerinde devreye alma, veri yönetimi ve çağrı merkezi entegrasyonuna dönük hizmetler öne çıkmaktadır. Ülkede mevcut 33 ve 12kV dağıtım şebekelerine ciddi bir ihtiyaç bulunmaktadır. Bu tip şebekelerde yıllardır bekleyen yenileme ihtiyacı ve ilave tesislere yönelik birikmiş potansiyel bulunmaktadır.

Pazar erişimini hızlandıracak en kritik unsur yerelleşmedir. Lagos - Abuja ekseninde yetkili temsilcilik, servis ve yedek parça deposu açılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. İlerleyen aşamalarda ise pano/şalt ve belirli komponentlerde montaj hattı kurulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Nijerya pazarında yoğun fiyat ve kanal rekabeti belirleyici bir tehdit oluşturmaktadır. Özellikle Uzak Doğu ve Hindistan menşeli üreticilerin ölçek ekonomisi ve agresif fiyatlandırması; yerel distribütör ağlarına erken giriş avantajı; uzun vadeli ödeme ve stok finansmanı gibi satış şartlarıyla birleştiğinde Türk tedarikçilerin marj ve pazar payı üzerinde baskı yaratmaktadır.

Makroekonomik oynaklık ve finansman kısıtları önemli bir tehdit başlığıdır. NGN/USD kurundaki dalgalanma, döviz erişimine yönelik düzenlemeler, akreditif/teminat süreçlerindeki ek maliyet ve süreler ile bankacılık sisteminde zaman zaman görülen likidite kısıtları; fiyat rekabetini ve tahsilat güvenliğini olumsuz etkilemektedir. Uzayan gümrük ve liman işlemleri, demuraj/ardiye giderleri ve iç dağıtımda lojistik gecikmeler, proje takvimlerini ve bütçelerini zorlamaktadır.

Ülkede altyapı yatırımlarına ihtiyaç yüksek olmasına rağmen hak edişlerin ödenmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Firmalar ödemeleri zamanında almakta sorunlar yaşadığı gibi gümrük işlemlerinde de sorunlarla karşıla bilmektedirler. Bununla birlikte, ihalelerin şeffaf olmaması firmaların ihale süreçlerine katılımını zorlaştırmaktadır.

Bazı bölgelerde güvenlik olayları, sokağa çıkma kısıtları veya ani idari değişiklikler; şantiye erişimini, devreye alma takvimlerini ve personel emniyetini etkileyebilmektedir.

Sağlık Altyapısı ve Bulaşıcı Hastalık Riski: Nijerya’da sağlık altyapısının kapasite ve erişilebilirlik bakımından sınırlı olması; sıtma, tifo, kolera, HIV ve benzeri bulaşıcı hastalıkların mevsimsel dalgalanmalarla yaygın seyretmesi, sahada görev yapacak personel ve proje takvimleri açısından operasyonel risk oluşturmaktadır.

Bu çerçevede firmalarımızın, sahaya çıkış öncesinde zorunlu/aşı önerileri (ör. sarıhumma), profilaksi (sıtma korunması), HSE (sağlık–emniyet–çevre) planları, tıbbi tahliye (medevac) teminatlı sağlık sigortası, saha hijyeni ve içme suyu yönetimi ile acil müdahale protokollerini içeren yazılı bir Sağlık Güvenlik Planı uygulaması ve yüklenici/alt yüklenicilerden aynı standartları talep etmesi önem arz etmektedir. Bu önlemler, hem personel güvenliği ve sürekliliği hem de işin zaman–maliyet disiplininin korunması bakımından kritik olup, teklif ve sözleşme aşamasında maliyetlendirilerek projeye entegre edilmelidir.

7. Elektrik Elektronik Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Nijeryalı iş insanları kültürel olarak yüz yüze görüşmeye istekli olmaları sebebiyle fuar etkinliklerine katılımın sağlanması önem arz etmektedir. Ülkede Lagos, Kano ve Abuja ticaret ve merkezi olma özellikleri ile ön plana çıkmaktadır. Pazara giriş sürecinde bu üç eyaletin başlangıçta değerlendirilmesi firmalarımız açısından faydalı olacaktır.

Nijerya'da projenin finansman kaynağı, ticarî ve operasyonel risk profilini belirlemektedir. Yabancı fonlu projelerde önde, yerel fonlu projelerde yerel ortağın arkasında konumlanmak; sözleşme, ödeme ve uyum önlemleriyle desteklendiğinde Türk ihracatçı ve müteahhitlerinin riskini rasyonel düzeye indirir ve tahsilat güvenliğini artırır.

8. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar

Pazara girerken referanslar kullanılması iş bağlantıları için fayda sağlayacaktır. Federal yapıda olan ülkede ihalelerin çoğunluğu eyaletler düzeyinde Valilikler tarafından gerçekleştirilmekte olup yerel yönetimlerle kurulacak yakın ilişki ihale süreçlerinde ve ürün arzından avantaj sağlayacaktır.

Nijerya'ya ilişkin resmî ve yarı resmî istatistikler; kurumsal kapasite farklılıkları, veri toplama yöntemlerindeki heterojenlik, idari kayıtların güncelliği, güvenlik ve erişim kısıtları ile hanehalkı/işletme beyanlarındaki tutarsızlıklar nedeniyle sınırlı, eksik veya karşılaştırılamaz olabilir. Özellikle nüfus, istihdam, enerji talebi/üretimi, fiyat düzeyleri ve bölgesel kırılımlar gibi göstergelerde arşivler arasında farklar görülebilmektedir; ayrıca saha sayımları ve kapsamlı nüfus sayımları belirli dönemlerde yapılamayabilmekte ya da gecikebilmektedir. Kullanıcıların, karar alma süreçlerinde verileri ihtiyat payı ile değerlendirmeleri ve kritik kalemlerde güncel birincil kaynak doğrulaması yapmaları tavsiye edilir.

9. Genel Değerlendirme

Nijerya, elektrik-elektronik sektörü açısından Türk firmaları için büyük ölçüde bakir bir pazardır: iletim-üretim tarafında yüksek değerli trafo ve şalt yatırımları, dağıtımda akıllı sayaç, pano ve MV çözümleri, ayrıca güneş-depolama ve mini-grid projeleri hızla büyürken bu alanlarda Türk markalarının sahadaki varlığı hâlâ sınırlıdır. Ülkede serbest piyasa koşulları etkin çalışmamakla birlikte, hızlı büyüyen ekonomisi ve buna eşlik eden nüfusu ile önemli bir pazar olma özelliği barındırmaktadır.

Son yıllarda, Çinli ve Hindistanlı firmaların yoğun şekilde pazarı domine etme gayretleri bulunmaktadır. Buna karşılık, sektördeki ihtiyacın fazla olması kısa ve orta vadede pazarın canlılığını korumasına imkân sağlayacağı değerlendirilmektedir. Ülkede kablo haricinde elektrik elektronik üretiminin çok kısıtlı olması ve toplam ihtiyacın büyük bir kısmının ithalat yoluyla karşılanması ihracatçılarımız açısından fırsatlar barındırmaktadır. Ayrıca, Türk ürünlerine duyulan kalite algısının yüksek olması pazara girişte avantajlar barındırmaktadır.

Diğer taraftan, pazarın regüle edilemeyen yapısı ve gümrük işlemlerinin yavaş olması, ihale süreçlerinin şeffaf olmaması iş insanları için potansiyel riskler olarak öne çıkmaktadır. Ülkenin son dönemde kırsal yatırımlarında artış yaşanması, merkez niteliği taşıyan Lagos, Kano, Ogun, Abuja gibi eyaletlerin haricindeki Kaduna, Oyo, Port Harcourt, Jigawa, Edo, Enugu gibi eyaletler de yatırım açısından potansiyellerini artırmış eyaletler olarak öne çıkmaktadırlar. Bu vilayetlerde nispeten yabancı yatırımcının az olması potansiyel işbirlikleri için avantajlar barındırmaktadır.

Yararlı Linkler ve Kaynakça

1. <https://www.trademap.org/>
2. <https://www.nigerianstat.gov.ng/>
3. <https://naccima.com/>
4. <https://foci.org.ng/index.html>
5. <https://tradingeconomics.com/>

6. <https://fmhud.gov.ng/>
7. <https://www.worldbank.org/en/country/nigeria>
8. <https://nerc.gov.ng>
9. <https://aedc.com.ng>
10. <https://icrc.gov.ng>
11. <https://bpp.gov.ng>
12. <https://afdb.org>
13. <https://isdb.org>
14. <https://tendersinfo.com>
15. <https://etenders.com.ng>
16. <https://tendersnigeria.com>
17. <https://nigeriang.com>
18. <https://npa.gov.ng>
19. <https://lekkiport.com>
20. <https://hapag-lloyd.com>
21. <https://turkishcargo.com.tr>
22. <https://statcounter.com>
23. <https://datareportal.com>
24. <https://gov.uk>
25. <https://travel.state.gov>
26. <https://reliefweb.int>
27. <https://ogfza.gov.ng>
28. <https://tranos.com.ng>
29. <https://elsewedyelectric.com>
30. <https://skipperseil.com>
31. <https://kelm-ng.com>
32. <https://tcn.org.ng>
33. <https://son.gov.ng>
34. <https://nesrea.gov.ng>
35. <https://ncc.gov.ng>